

Posudek školitele bakalářské diplomové práce

Jan Volf: Mikroregion středního toku Výrovky v době římské na základě starých i nových archeologických nálezů. Bakalářská práce. Ústav pro archeologii FF UK, Praha 2017. 115 stran textu, 8 mapových podkladů a 21 tabulek.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá shrnutím archeologických pramenů datovaných do doby římské v prostoru označeném jako střední tok Výrovky, příp. region Pečecka. Ten zahrnuje katastrální území obcí Dobřichov, Chotutice, Pečky, Plaňany, Radim, Ratenice, Velké Chvalovice a Vrbčany. Dané území bylo vymezeno na základě geografických podmínek, především ale s ohledem na lokaci dvou významných pohřebišť z doby římské na katastrálním území Dobřichova v polohách Pičhora a Třebická. Ty tvoří pomyslný střed vybraného regionu. Výchozí hypotéza spočívá v interpretaci pohřebiště starší doby římské na Pičhoře jako svého druhu centrální nekropole, a to vzhledem k jeho naprosté výjimečnosti i v kontextu širšího středoevropského prostoru.

Region Pečecka byl předmětem poměrně intenzivního archeologického zkoumání již v počátcích provádění prvních rozsáhlejších terénních akcí na konci 19. století. Ty jsou spojeny především s působením tzv. Pičovy družiny, ve vybrané oblasti působily především osobnosti Jana Waňka a Jana Hellicha. Bohužel, nálezy z těchto výzkumů – s výjimkou pohřebiště v Dobřichově-Pičhoře – nebyly nikdy řádně publikovány. Shrnutí výsledků těchto vykopávek se stalo deziderátem bádání o době římské, především s ohledem na vývoj osídlení v tomto regionu. Již letný pohled do příslušných encyklopedií a katalogů lokalit z tohoto období (především *Droberjar 2002 a 2006*) umožňuje tvrdit, že jde o region na památky tohoto období výjimečně bohatý, s velkým badatelským potenciálem. Nové nálezy navíc díky regionální archeologické památkové péči přibývají doslova každým rokem. Diplomant měl ve své bakalářské práci splnit nelehký úkol – bádáním v příslušných muzejních institucích (především Národní muzeum a Polabské muzeum v Poděbradech) zdokumentovat a shrnout starší nálezy z doby římské a pokusit se o jejich základní analýzu. Významným bodem jeho zkoumání byla také aktualizace lokalizace nálezů, u nichž tyto údaje nebyly zcela jasné, případně byly zastaralé. Výsledkem má být přehled vývoje osídlení doby římské v daném regionu.

V rámci úvodních kapitol (2. a 3. kapitola) diplomant vymezuje studovaný region a charakterizuje jeho přírodní prostředí. Ve čtvrté kapitole se pak snaží pokud možno stručně shrnout doklady osídlení tohoto regionu od nejstarších prehistorických období až po středověk, resp. novověk. Tato část se k tématu bakalářské práce vztahuje jen částečně a nebyla snad zcela nutná. Zvláštní pozornost vyžadují snad období předcházející době římské (doba laténská) a následující těsně po ní (doba stěhování národů). Z památkového hlediska regionálního archeologa jde však o velmi užitečný souhrn, ze kterého je možné čerpat pro mnohé další práce.

Kapitola pátá pak představuje *gros* bakalářské práce. V jednotlivých subkapitolách jsou shrnuty nálezy z doby římské na katastrálním území jednotlivých obcí, resp. jsou rozděleny do dílčích kapitol podle traťových názvů. Pohřebišti na Pičhoře nebylo třeba – vzhledem k existenci monografie E. Droberjara (1999) – věnovat se podrobněji. Jen stručně se autor zabývá také pohřebišťem v poloze Třebické, které sice dosud publikováno nebylo, vzhledem k jeho rozsahu by však bylo nutné věnovat mu speciálně zaměřenou studii. Podrobně se však diplomant věnuje sídlištní poloze Pod Pičhorou zkoumané J. Waňkem. Nálezy z této akce sice nejsou opatřeny označením objektů a se souborem nelze nakládat jinak než „starožitnický“, přesto z něj lze vyčíst důležité informace. Diplomant si všímá také v nedávné době objevené sídelní polohy Na přední obci. Složitější situace ho čekala v případě města Pečky, z jehož území pochází velké množství značně roztroušených nálezů jak sídlištních, tak i hrobových, a

to téměř z celého průběhu doby římské. Velice důležité bylo v těchto případech ověření jejich lokalizace, a to díky konzultacím s ing. V. Zavřelem, vedoucím stavebního odboru Města Pečky. Diplomant se i přes to, že jde o jeho první vědeckou práci v oboru, poměrně úspěšně pokouší datovat a interpretovat dokumentované nálezy. Postupně tímto způsobem rozebírá nálezy i ze zbývajících obcí. Nevyhýbá se ani nedávno publikovaným nálezům z amatérských detektorových sběrů, které pro českou archeologii objevily nové sídelní, případně funerální lokality.

V závěrečné kapitole se diplomant pokouší své poznatky syntetizovat a nastínit vývoj osídlení v rámci zkoumaného regionu. Z výsledků je třeba zmínit zvláště absenci většího množství nálezů z nejstaršího stupně doby římské, zatímco nástup hustějšího osídlení začíná až ve stupni B1. Ten je reprezentován především velkým množstvím hrobů z nekropole na Pičhoře. Silný nárůst sídlištních dokladů je pak patrný zvláště ve stupních B2 a C1. Pozdější vývoj je naopak doložen slaběji, snad s výjimkou 2 sídlištních lokalit v Plaňanech. Je třeba říci, že jde v rámci Čech o výjimečně dobře prozkoumaný region (srovnatelný dobře snad s regionem Lomského potoka v SZ Čechách shrnutým v dosud nepublikované magisterské práci M. Erného z roku 1992), představující užitečnou sondu do sídelních aktivit germánského obyvatelstva Čech v době římské.

Na závěr práce diplomant připojuje seznam na tabulkách vyobrazených předmětů tříděných dle lokalit. Ty jsou zpracovány formou stručného katalogu, který poskytuje základní slovní a metrické údaje, jakož i informaci o jejich uložení v dané muzejní instituci. V příloze jsou vyobrazeny vybrané typické nálezy. Je třeba říci, že mnohé z nich jsou zveřejněny zcela poprvé a umožňují tak širší vědecké obci nahlédnout na výsledky výzkumů, které obrazně i doslovně řečeno již „zavál prach“. Diplomant v některých případech využívá v odborné literatuře již publikovanou dokumentaci, většinou se jí však zhostil sám. Často tak učinil formou kombinace fotografie a kresby. Takový postup je v mnoha případech vhodný, umožňuje totiž sledovat např. strukturu povrchu keramiky. V jiných případech je naopak vhodnější kresba. Dokumentace je na vysoké úrovni, ačkoli v několika případech lze do budoucna v případě publikace zvážit drobné úpravy.

Práce Jana Volfa se zabývá v porovnání s jinými bakalářskými pracemi velkým objemem dat (nálezy), vyniká však i dobře heuristicky zvládnutým aparátem. Zjevná je autorova pečlivost a snaha dotáhnout své úsilí do detailu. Nashromáždil na tomto místě nejen velké množství pramenů, poměrně úspěšně se rovněž zorientoval ve specializované odborné literatuře, která je při současné produkci špatně přehledná i pro odborníky. Diplomantova práce je velice cenná především z regionálního archeologicko-památkového hlediska. Dle mého názoru je neocenitelným fundamentem zkoumání vývoje doby římské v tomto regionu a bylo by vhodné, aby na ni navázal ve svém dalším studiu.

Vzhledem k výše uvedenému navrhuji práci k obhajobě a to s hodnocením výborně.

V Praze dne 3.6.2017

Mgr. Zdeněk Beneš
Ústav pro archeologii FF UK
Ústav archeologické památkové péče středních Čech